

ЮЛИЯ КОЛОВА

КРАЯТ НА БЕНЕФИСА

Малко предистория: на тиха улица в сърцето на Варна се намира стара сграда, където навремето се е помещавало морското училище. От 1954 г. училището има помпозно ново здание, но мирисът на корабно масло така се е всмукал в пукнатините на мазилката, че по прозорците на горния етаж, кръгли като корабни люкове, още се четат „онзи див копнеж по Филипините, по едрите звезди над Фамагуста...“

В седемдесетте години на миналия век сградата беше превърната в пансион на френската гимназия, а в ъгловата стая под покрива живееше неспирно чуруликаци създания - девойки, едва подкарали петнадесетата си година. Сред тях беше пъпчивата бърлива огнена испанка Мари-Кармен Нуньес, която ненавиждаше фашизма и мечтаеше лично да сваля режима на Франко. Имаше и смугла светлоока арменка Сирухи, скарана с музиката. За да избегне часовете по пеене, в основното училище избрала да посещава уроците по майчин език за децата от турски произход. Освен испанска комунистка и немусикална арменка, в стаята живееше колоритна личност с африкански привкус - малката Веси със сладко личице и кукленски размери. Идваше от бивша френска колония в Африка, където живяла с родителите си четири години. Местните жители били пигмеи. Тамошният климат оказвал задържащо влияние върху растежа, както обяснили лекарите, в резултат на което си имаше чисто-кръвно българско пигмейче.

Христина (Хена) поразяваше

с женствени форми, хубаво лице и разкошни къдрици. Безшумна и ленива, котка със запазена ловна територия, докато говореше или по-скоро мъркаше, тя любезно гледаше встрани от събеседничката си с примижали очи.

Топлите пролетни вечери бяха време за забранени удоволствия. Френските прозорци се отваряха и на малкото балконче излизаха пушачките. Привлечени от шепота им, над раменете им надничаха останалите. Имаше какво да гледат!

На отсрещния тротоар неоновите лампи осветяваха зелените корони на кестените. В тъмното задкулисе, прикрит от сянката на дърветата, увит като какавида в дългия си бежов шлифер, невидим търпеливо чакаше своя час Екхибиционистът! На балкончето оживлението нарастваше. Една дума бе достатъчна да предизвика десетминутен смях. Човекът излизаше от сянката право под светлината на уличната лампа, с рязко движение отваряше бежовия шлифер и излагаше на показ мъжката си гордост, надигаща се от разкопчания панталон. Някоя от девойките го забелязваше, виковете „Ааа, ууу, ау“ зазвучаваха като музика за ушите му, като взрив от ръкопляскания. Той затваряше шлифера и с поклон се оттегляше зад кулисите.

Балконските врати се захлопваха. Възбудено, трескаво, с пресилено възмущение девойките обсъждаха представлението. Чуваха се ядни гласове за наказание, за мъст. Неусетно се съгласиха с плана, предложен от Зубрачката. Щяха да го замерят с всякакви от-

падъци, гнили ябълки, картофи и цвекло. Но не и с камъни - камъните не влизаха в уговорката.

В деня на разплатата Екхибиционистът отново излезе под светлината на уличната лампа. Вместо да се оттегли триумфално с поклон, както правеше след всяко изпълнение, той попадна под обстрел. Замерян с викове „На ти, животно, гадняр!“, с едната ръка предпазваше главата си, а с другата придържаше свличащия се панталон.

На следващата вечер никой не очакваше появата на опозорения артист. Изненадата бе пълна, когато в обичайното време от сянката право под светлината на уличната лампа излезе Екхибиционистът - с бинтована глава, с рана на веждата, залепена с лейкопласт. С величествено рязко движение той разтвори крилата на бежовия си шлифер. Зубрачката замахна с камък в юмрука, но Христина я хвана за ръката и измърка: „Тихо!“ В пълна тишина, без викове „Ааа, ууу, ау“, девойките изгледаха представлението докрай. Недетинско спокойствие, преливащо от студено безразличие към гнуслива жалост, се бе запечатало на вече женските им лица. Превит надве, изцяло съкрушен от жестокостта на публиката, артистът си тръгна, този път завинаги.

Девойките отново изпълниха пролетните вечери с дълги упителни разговори и взривове от смях. Случваше се да уцелят с поглед празното място под лампата и да съзрат сянката на невинността, която изгубиха безвъзвратно и завинаги.

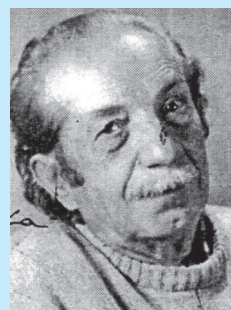
„Cult“

51/31/9cm

kiln sand cast glass

Художник Лъчезар Дочев

АНТОЛОГИЯ „МАНУСКРИПТ – КИЛ“

ДИМИТЪР СТЕФАНОВ

ВЪПРЕКИ

Никак не ми се иска да съм пътник за там.
Никак не ми се иска да стигна там.
Там, където на влизане има надпис: никъде.
На излизане даже не се и разчита: Никога.
А пътните знаци натам бяха ясно четливи:
Усмивка. Болка. Надежда.
Обич. Любов. Щастие.
Внимание: деца!
Светлини
(зелена, жълта, червена).
Остръ завой. Край на всички ограничения.
Справедливост (такава табела като че не видях).
Не пътувах удобно. Но въпреки всичко пътят, слава богу, все още е единственият за мен.

Въпреки
Никак не ми се иска да съм пътник за там.
Никак не ми се иска да стигна там.
Там, където на влизане има надпис: Никъде.
На излизане даже не се и разчита: Никога.
А пътните знаци натам бяха ясно четливи:
Усмивка. Болка. Надежда.
Обич. Любов. Щастие.
Внимание: деца!
Светлини (зелена, жълта, червена).
Остръ завой. Край на всички ограничения.
Справедливост (такава табела като че не видях).
Не пътувах удобно. Но въпреки всичко пътят, слава богу, все още е единственият за мен.

Дочев

РУСКА ДАСКАЛОВА

ДУХЪТ МИ С ВРЕМЕТО ЛЕТИ...

Симеон Илиев на 70 години

Поезията на Симеон Илиев е изповедна. Заредена е с пределно съзидателна и обновяваща енергия. Непринудено и деликатно авторът ни приобщава към своя поетичен свят, събрал в себе си света и самият той в този свят, търсещ модула на своето осъществяване:

*И всеки ден с деня се раждам -
повтарям се и във нощта,
ала изгарям пак от жажда
да разгада вечността
и тази преходност, в която,
обречени,
света крепим
с живота си - безумно кратък,
неповторим, неповторим.*

(„Преходност“)

Както коренът, изпълнен със слънце, намира пътя си през

подмолите на почвата, така и стихът на поета преминава и се пречиства през болката. С цялата мъдрост и опитност, събрани през годините, той се връща в детството, страда като плодно семе в черната земя, но с поглед устремен към изгрева „живот от слънцето да вземе...“ („Материя“). Чрез страданието лирическият герой освобождава силите си, добротата си, душата си, открива своя вътрешен свят и чрез стиха преосмисля преживяното и прави поезията дълбока, истинска и убедителна.

Богато е лиричното многозвучие в поезията на Симеон Илиев. Безпокойство пулсира във всеки стих, вградено в тематичното многообразие: с тревогата за де-

цата и тяхното бъдеще, с отчуждението между хората, с мисълта за съхранение на нравствените ценности у човека, за прошката и самотата - тая вечна и необходимата спътница на творците - тяхната най-скъпоплатена свобода. Верен на своята истина лирическият герой не може да се примири с болката в този свят, където трябва да се защитава и вини „за сълзата бистра на детето, капнала в окоето на деня „за бездушието на съседа“ глух за поздрав, болка или вик („Къси нощи“). Песента на поета е натежала от рани, от насъбрана през годините печал. Гнетят го лъжата и притворството - „интригата, под хранвана с

На стр. 5

КУЛТУРЕН КАЛЕЙДОСКОП

ПРЕМИЕРИ НА ДВЕ НОВИ ПОЕТИЧНИ КНИГИ

В петъчната вечер на 4 ноември в Дома на писателя във Варна бе представена новата поетична книга на поета с китара Владимир Стоянов „По водата ли писах“. В пълната зала на „Крали Марко“ №11 за книгата говориха поетът Иван Овчаров и литературните критици Ангел Дюлгеров и Ваня Колева. Поетът сам четеше свои стихове, други изляз с китарата си като текстове на авторски песни.

На 5 ноември към обед залата в Дома на писателя бе отново пълна. Тържествено бяха приети младите литературни творци от новото попълнение на Детска литературна школа „Движение“ към Сдружени-

книга „Аутопсия на зимните миражи“.

70-годишнината на поета Симеон Илиев бе отбелязана тържествено в залата на Сдружението на 18 ноември. Слово за поета представи писателката Руска Даскалова.

На 25 ноември в Сдружението на писателите Варна бе представена новата книга на Павлина Циганчева – романът „На гурбет“. Книгата представиха литературният критик Ангел Дюлгеров и Иван Овчаров – гл. редактор на в. „КИЛ“.

КНИГАТА НА ПЛАМЕН ДОЙНОВ „БЪЛГАРСКИЯТ СОЦРЕАЛИЗЪМ: 1956, 1968, 1989“ (НОРМА И КРИЗА В ЛИТЕРАТУРАТА НА НРБ)

в Унгарски културен институт, София на 24 ноември т. г. Книгата представиха проф. Ивайло Знеполски, проф. Михаил Неделчев, доц. Бойко Пенчев. Тя представлява първото цялостно изследване на българския литературен социалистически реализъм с акцент върху кризите на комунизма, проявени и като ключови години на литературата – 1956, 1968 и 1989. Чрез взаимен прочит на текстове от книги, периодика и архиви Пламен Дойнов представя соцреализма в НРБ като комплексен феномен с конкретно-исторически и антропологически измерения, където институционалните и събитийните контексти са равни в познавателното си значение на персоналните. Книгата интерпретира

„Нова българистика“ на НБУ „Литературата на НРБ (1946–1990)“, в рамките на която е водещ на издателските поредици Библиотека „Личности“, „Литературата на НРБ: история и теория“, Червено на бяло: литературен архив на НРБ“.

120 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГОЛЕМИЯ ВАРНЕНСКИ ХУДОЖНИК ГЕОРГИ ВЕЛЧЕВ

На 18 ноември се навършиха 120 години от рождението на художника, както и 50 години, откакто в родния му дом е създаден музей, представлящ неговото творчество. По този повод там бе открита експозиция с негови платна и на още десетина автори маринисти. Експозицията ще остане до края на януари 2012 г. Това са класиците на морския пейзаж Александър Мутафов, Христо Каварналиев, Георги Урумов, Милан Сакъзов, Георги Урумов, Марио Жеков, Йордан Кювлиев, Петко Загорски, Янис Хрисопулос, Георги Баев и Ванко Урумов. Естественото продължение на юбилея на Георги Велчев ще е в Градската художествена галерия, където на 9 декември публиката ще се наслади на 100 негови платна от всички 240, съхранени до днес.

Букър е названието на световноизвестна литературна награда, която от 1969 г. насам се присъжда ежегодно за роман, написан на английски от гражданин на която и да е от страните в Общността на нациите. Тя е една от най-престижните литературни отличия в света. Тази година неин носител е писателят Джулиан Барнс за романа си „Предчувствие за край“, книга, която наскоро ще бъде представена и на българския читател.

Руският еквивалент на Букър се нарича Руският Букар. Той се връчва от 1992 г. и носи на отличения освен слава и 15 000 долара награда. За престижното отличие тази година са номинирани Олег Павлов, Захари Прилепин, Роман Сенчин, Александър Чудаков и единствената жена сред тях – Людмила Улицка.

КИЛ

13 000 ЗРИТЕЛИ В ХОЛАНДИЯ И БЕЛГИЯ АПЛОДИРАХА „КАТУЛИ КАРМИНА“ И „КАРМИНА БУРАНА“ НАЙ-МОДЕРНАТА ПОСТАНОВКА НА ВАРНЕНСКАТА ОПЕРА

Най-новата постановка на Държавна опера Варна върху сценичните кантати „Катули Кармина“ и „Кармина Бурана“ от Карл Орф заслужи аплодисментите на 13 000 зрители по време на октомврийското турне в Холандия и Белгия, както сочат данни на Opera International и холандските партньори от Supierz Music Management. Това съобщиха на пресконференция на 19 октомври Даниела Димова – директор на ТМППЦ Варна.

Тя изрази удовлетворението си от първото крупно международно турне на операта за 2011 г. с първата българо-холандска копродукция, реализирана от международен постановъчен екип: режисьор Мариане Бергльоф, хореограф-постановчик Мартин Зомерлате, сценограф Андрей фон Шлипе, светлинен дизайн Труи Малтен, костюмограф Катрин

Рьоле, диригент Найдено Тодоров. В турнето участваха варненски артисти от състава на операта – солисти, хористи, балетисти, оркестър и технически служби, включително 13 хористи от Държавна опера Русе и 8 млади таланти от Детско-юношеската опера при Общински детски комплекс Варна. Даниела Димова проследи историята на мащабния проект от премиерата на „Кармина Бурана“ на 18 август във второто издание на *Опера в Летния театър 2011* до българската премиера на 28 септември на Основна сцена на „Катули Кармина“. В България „Катули Кармина“ е имала само 2-3 концертни изпълнения в София и Русе, но никой досега не е дръзвал да постави тази творба на сцена. След премиерата във Варна, на която цялото произведение бе показано в последователността, замислена от Карл Орф – първа част „Катули Кармина“ и втора част „Кармина Бурана“, трупата представи 10 спектакъла и 3 концертни изпълнения от 1 до 16 октомври в най-големите градове на Холандия и в един белгийски град.

Топлото посрещане и пълните салони, особено 10-минутните аплодисменти в столицата на Холандия Хага, остават най-трайното впечатление за Даниела Димова от петте дни, в които тя е успяла да проследи хода на турнето. За мен е от особена важност, че само няколко дни преди официалната визита на българския премиер Бойко Борисов в Хага, във връзка с отказа на Холандия да допусне България в Шенген, ние предложихме един изключителен български сценичен продукт, с който покорихме публиката в холандската столица. В този смисъл, вярвам, че успяхме да постигнем не само своите артистични, но и по-висши държавнически цели, изтъкна директорката. В Хага артистите са били поласкани от специалните поздравии, поднесени им от двама представители на нашето посолство. Съпричастна към изявите на варненските творци в Холандия за известно време е била и Даниела Петрова – председател на Парламентарната комисия по култура, медии и гражданско общество, под чийто патронаж се проведе българската премиера на „Кармина Бурана“ и „Катули Кармина“.

Варненската постановка е играна и в Новия Luxor Theater в Ротердам, една много престижна сцена, на която се изявяват най-големите оперни, театрални и танцови артисти от цял свят. Холандия поддържа само няколко държавни театъра, докато повечето сцени, включително Luxor Theater, имат статут на открита сцена и основната грижа на техните директори е да напълнят залите си с качествен артистичен продукт от различни страни. Щастлива съм, обобщих Даниела Димова, че ние предложихме точно такъв продукт и неговото представяне в Холандия бе изключително успешно.

По-нататък тя обърна внимание върху един друг, съществен елемент от турнето – лобирането за кандидатурата на Варна за европейска столица на културата през 2019 г. Според една от клаузите в договора с холандските партньори, логото на варненската кандидатура присъства във флаерите, раздадени с десетки хиляди, и разбира се в програмите на постановката, продавани преди всеки спектакъл.

Друга новина по темата е, че като член на Инициативния комитет за издигане кандидатурата на Варна за европейска столица на културата през 2019 г., Даниела Димова е водила конструктивни разговори с три знакови фигури от света на хо-

ландския артистичен мениджмънт, които ще бъдат предложени за поста артистичен директор на варненския проект. Това са Мартин Зандерс – главен диригент на Кралския Концертгебау-Оркестър в Амстердам, Тийверт Ферщер – диригент и арт мениджър от Амстердам и Хууб ван Даел – арт директор от Ротердам. Мартин Зандерс вече е поел ангажимент по проекта за кандидатурата на област Брабант за холандска европейска столица на културата през 2018 г.

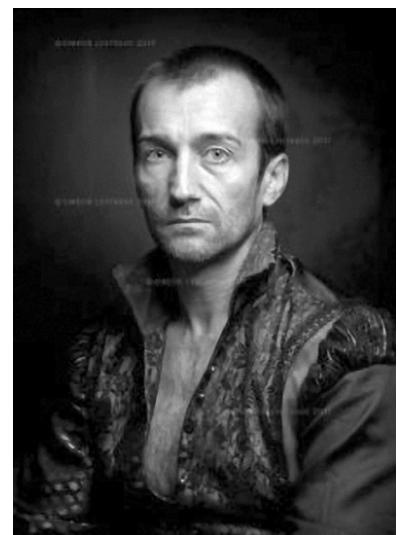
След завръщането си от Холандия и Белгия екипът на Държавна опера Варна вече работи усилено върху следващото премиерно заглавие. Това е комичната опера „Граф Ори“ от Росини, която за пръв път се поставя в България именно на варненска сцена.

До края на годината е планирано още едно международно турне, очаква се също нова копродукция с Opera International, но подробностите ще станат ясни след подписване на съответните договори.

В заключение Даниела Димова охарактеризира постановката на „Кармина Бурана“ и „Катули Кармина“ от 2011 г. като най-модерната постановка на Варненската опера, чиято режисура, хореография, сценография и светлинен дизайн, заедно с творческите постижения на артистите, кореспондират с актуалните тенденции в съвременното европейско оперно изкуство.

ПРОФ. ПЛАМЕН МАРКОВ ПОСТАВИ „РИЧАРД III“ НА ВАРНЕНСКА СЦЕНА

Със сигурност няма режисьор и актьор, за когото докосването до Шекспир (1564-1616) да не е докосване до гениалното. Така е и за проф. Пламен Марков, и за актьорите от ДТ „Стоян Бъчваров в премиерата на 4 ноември на сцена Филиал. След Вили Цанков, Пламен Марков е вторият български режисьор, който поставя тази изключително силна творба на Шекспир.

В противовес на обичайните интерпретации, представящи главния герой предимно като злодей, професор Пламен Марков предлага една многостранна концепция с различни гледни точки към сложната личност на Ричард, който от една страна е жесток владетел и циничен манипулатор, напълно в духа на Макиавели, но от друга страна привлича със своята интелигентност, гъвкавост, решителност. Обаянието на персонажа идва и от последователността, която извежда Ричард към самопознанието, разочарованието от себе си и самотата, които го очакват в края на пътя.

Виолета Тончева

ето на писателите. Това са ученици на различна възраст от всички училища в гр. Варна, спечелили със стихотворение, разказ или есе литературния конкурс на тема „Моят свят“. На това своеобразно тържество присъстваха председателят на Сдружението на писателите Ванилин Гавраилов, Марица Гърдева – заместник-председател на сдружението, Мариан Желев – ръководител на школата, много родители на деца от новото попълнение.

На 11 ноември в залата на Сдружението на писателите се проведе Общо събрание на писателската организация. Бяха приети нови членове на Сдружението. Бе възстановено членството на Владимир Стоянов и Красимир Бачков, членове и на СБП. С това творческият потенциал на Сдружението сериозно повиши своето качество.

На 14 ноември в Артсалона на Радио Варна поетът Валери Станков представи своята нова поетична

РЕМИНИСЦЕНЦИЯ

ако гледаше достатъчно филми
щеше да знаеш къде се намира
венерината падина

там се е закрепила една монета
верижката ѝ също е потъмняла
кичурите се късат в закопчалката ѝ
която не е от сребро
и отказва от морето

не я смених
и тя ми е скъпа
и тя е част от подаръка...

чуваш ли с(м)ирените
в дъното на морето
се е закотвил кораб
като на стара картина
докосва ме с махагон и сребро
излъскано до блясък

при всяко потапяне
(в трапчинката между ключиците)
морето върши своята бляскава работа

стихотворението е от конкурса

ДАНИЕЛА МИХАЛЕВА

носител на II награда в конкурса
„Паметта на водата“

Родена във Варна през 1971 г. От 17 години живее със семейството си в Плевен. Има полувисше педагогическо образование. Пише стихове от осемгодишна. Рисува, предимно графика, предимно малки рисунки.

Ходи изправена.
На шията си носи само кръст.
Ноктите ѝ – до дъно изрязани,
а на дъното – пак пръст.

Познава своята градина
от внуците си по-добре.
Никога не говори за смърт,
както някога – за мъже.

В чаршафите ѝ, сякаш тъкани вчера
на стана, цяла стая заел,
съседите знаят, че няма да я намерят.
При нея пращат децата си за сол и пипер.

Веднъж в годината пали във църква,
на гробищата – на ден веднъж.
Все още намира в къщата
цигари, скрити от вечния мъж.

Получавала е награди и от конкурсите “Дора Габе” (2000), “За един по-човечен свят” (2005), “Славейкови награди” (2009), от конкурс на издателство “Арс” за дебютна книга” (2009), “Биньо Иванов” (2010), “Магията Любов”(2011).

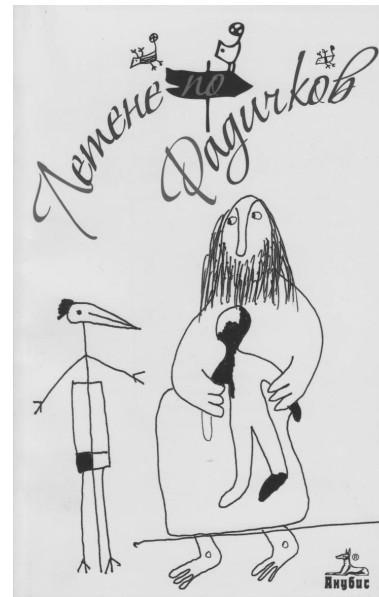
През 2010 г. се появи книгата ѝ с поезия “А положителна”.

гледам детето
подрежда трохите по масата
виж цвете виж слънце
слага трохите в ръката си
ръката си в ръката ми

вземам вятъра за друг човек
и развързвам езика си за пред хора
и той иска да стигне далече
и се прави на отвлечен
а аз сядам с тревата
с нея имаме спомен за онзи полет
когато вятърът ме вдигна във втори клас
не бях ли като пеперуда по
пеперудоцветните
с моравото си чадърче
и колкото беше тревата висока
се вдигнах от земята
и завързах езика си за пред хора

„Летене по Радичков” (сборник).

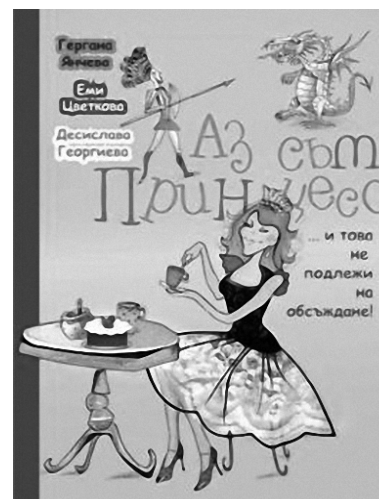
ИК „АНУБИС” ООД, С., 2011 г.

Сборник статии за Йордан Радичков от Греди Асса, Боян Биолчев, Цочо Бояджиев, Георги Константинов, Иван Добчев, Мирела Иванова, Светлозар Игов, Георги Каприев, Бойко Ламбовски, Милена Лилова, Валери Стефанов, Николай Табаков. Съставители и предговор: Милена Лилова и Георги Каприев.

Гергана Янчева, Еми Цветкова, Десислава Георгиева. „Аз съм принцеса... и това не подлежи на обсъждане”.

ИК „Знаци”, Бургас, 2011 г.

Истинската принцеса, знае че е такава, без значение кой го вярва и кой не го, дали някой може да ѝ пипне короната или да види синята ѝ кръв във вените. Истинската принцеса ходи където си иска и прави каквото си иска, защото е свободна от предразсъдъци, от граници и синури, от километрични камъни и изцапани представи, от угризения и грандомания. Истинската принцеса прави жестове, защото го иска, никога защото трябва. Истинската принцеса не обяснява, а просто споделя, не се оправдава, защото никога няма защо да се и не е длъжна никому, защото вече му го е върнала, далеч преди някой да се сети за дълг. И ако ѝ поискате навигация, ще ви изпрати поне пътна карта, при това с куриер, а ако картата ви е довела до по дяволите, значи там ви е било мястото. Защото NOBLESSE OBLIGE или честта задължава, но това всяка принцеса го знае по рождение и по дифолт. А ако някой не го разбира, проблемът не е на принцесата, а негов.

КРАСИМИР ЧЕРНЕВ

БУКВАР ЗА НАЧИНАЕЩИ ЛЕТОВНИЦИ

Почесва нос смълчаният следобед
във размисъл: с кого ли ще премерва сили?...
От най-високото на ореха - ехидно главоболіе,
полюшва се като жена, отказала интимност...

Крайбрежната соната във вечерна рокля
разпъва къдри по арфата на необятното...
Притичват негримирани илюзии – целувки незакотвени
и изчезват като шепот в разголените пазви...

Прелива от възторг завесата на синевата.
Неадресирана любов пулсира
на залеза в напуканите устни
и само гларуси, необразовани –
със своето седмо чувство,
съзират бледите светкавици
в провала на нощта...

КАФЕ СЪС СМЕТАНА

Примирена, избеляла като сутрешна луна,
в деня ми се завръщаш непоканена...
Гръб опряла в бузата небръсната на камъка
пред дома ми есента приготвя зимнина...

Пет спомена от изгреви божествени на август.
Две шепи пясък от обувките на недошъл приятел.
Два корена от мачти, вик на гларус
и чуденка: Какво ли правиш пред вратата ми?

Черпак – голям, от облака полегнал в залива.
Ти виждала ли си подобен паднал облак?
В най-ниското – надул се и облешил поглед –
ръмжи като сирената на фара.

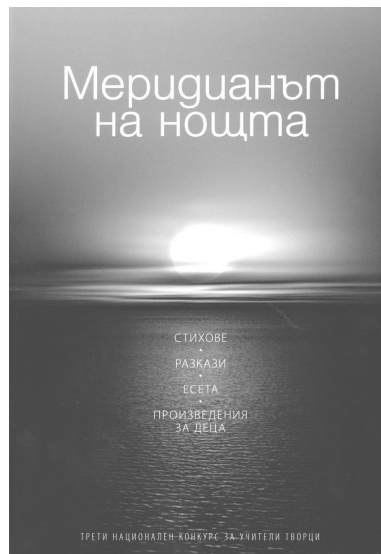
След час ще слеза да го разбутам със веслата,
от дни засенчва зениците на пещерите.
Сметана със кафе – недоизпито и разлято
върху синия пуловер на цветущо минало.

И моля те,
не се меси в рецептите на есента!
Не искам от твоите уста да чуя дума!
Преболедувах и теб, и любовта ти като чума...
Прав ти вятър!
Къде ще те отведе аз не знам.

КНИГОПИС

„Меридианът на нощта”(сборник).

Изд. „Булвест 2000”,
ИК „Анубис”, в. „Сега”

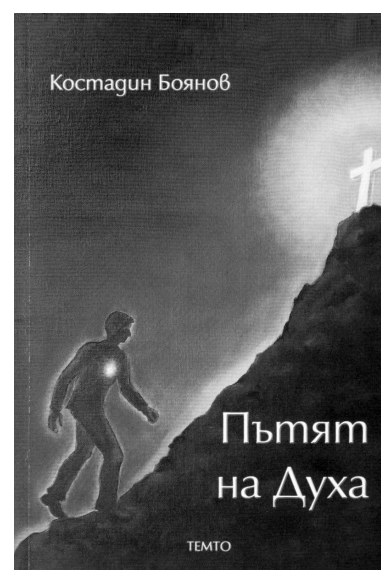
Излезе сборникът „Меридианът на нощта”, съставен от творби на наградените участници в III национален конкурс за учители-творци. Жури в състав проф. Боян Биолчев, Бойко Ламбовски и Николай Табаков оцени предложените творби. Наградени от Варна и Варненска област са Антонина Стоянова, Валентина Плачкинова, Валентина Райкова, Желя Димитрова, Красимир Бачков, Марта Радева, Нели Никова, Станка Димитрова и Цветелина Георгиева. Сборникът съдържа стихове, разкази, есета, произведения за деца. Предговорът е от Николай Табаков.

Д-р Костадин Боянов.

„Пътят на Духа”.

Изд. „Темто”, С., 2011 г.

Прозорци в златен залез греят.
Проскърцват стъпки по чардака.
Две хубави очи се смеят,
преди да е полегнал мракът.
А белите платна под бриза
плющят – изсъхва пак прането.
Навлича здрачът синя риза
и укротява в миг морето.
Рибарски лодки се завръщат,
от мрежите долита песен.
Ехтят созополските къщи.

И неусетно идва есен...

„По водата ли писах“ („Фабер“, 2011) на Владимир Стоянов премисля опита от предходните му книги, синтезира и надгражда художествено-творческите открития и поетическите му общения. Знак е за динамично-търсещата индивидуалност на поета, бард и преводач, за склонността му да експериментира – в словото и музиката, с различна стилистика и неочаквани по сила регистри.

Многопластовата символност и метафорика в изказа на Владимир Стоянов се провиждат в заглавието на книгата – „По водата ли писах“. Заглавие, изразяващо особения обект на претворяване – неприявеното, необособеното, неустойчивото, нетрайното, изменчивото, мимолетното, мигновеното – като усещане, чувство или видение, като образ на света.

Централният топос в заглавието – *водата* – е изначален източник на всичко съществуващо, пораждаща и поглъщаща енергия. Символ на Великата богиня майка като извечна материя, утроба и гроб. Извор на живота, очистища, отмиваща и възраждаща сила. Вечно движение, но и хаос. Връзка с царството на мъртвите – с предците, спомена за които носим и които са личният коректив на всеки от нас: за нещата, думите и мислите, чрез които изразяваме същността си. Редом с топоса, съдържащ основни митопоетически представи, е изаявата на *личностния* Аз, на *субекта* – неповторим и изненадващ, с неочакваността на визиите и моделите, които сътворява. Също и на *Словото* – като самостоятелна, мъдра, богата на смислови пластове, но и фриволен понякога потенция.

„По водата ли писах“ – това кратко въпросително изречение съдържа ключа за четене и разбиране на книгата; за онова, което следва да се осмисли. Защото *написаното* – не изречено и не изпято Слово, може да означава липса, лишено от звуци, мълчание. Написаното е знакова тишина, изпълнена със смисъл и наситена енергийност, която трябва да се разгадае. И макар чрез непостоянството на *водата*, *Словото*, което е тази тишина, да се премисли, за да се проникне отвъд него. *Да се чуе* – защото такъв е повикът на Поета: „Дано ме чуете, преди да мълкна“; „стихът ми, недопята ми песен / или несполетеното ми минало“ („Мигът некръстен“ – с. 92) да достигнат до Другия, който „човека в нас ще разпознае“ („Мигът и човекът“ – с. 78).

В този контекст, разширен и противоречиво пулсиращ чрез заглавията на включените в книгата четири цикъла: „Усмивката на вестителя“, „Притчи върху пясъка“, „Живот край пчелина“, „В лодката на вятъра“ – се зад-

виждат и разгръщат основните психологически и емоционално-образни посоки и пластове в книгата. Последователността в подредбата на циклите кодира представата за *спираловидно* повторение с изменчивост и различност; за пренесена във времето памет относно казаното/изживяното, но и движение/възкачване към някакъв следващ етап.

Заглавията на първия и третия цикъл са своеобразни функционални синоними, доколкото в древността пчелата е мислена като *пратеник* на бога-гръмвержец и преносител на *послания* в отвъдния свят; „Усмивката на

ност неща, без които човек не би бил това, което е. Постигнал този отговор, лирическият Аз отива по-нататък: „А баща ми разбра, че съм вече дорасъл до кръста – / да ме разпнат на него за нечия чужда вина“ („Усмивката на вестителя“ – с. 8). Това не е ли основното, което индивидът – съкровено и дълбоко, макар неизречено пред никого, бленува? Най-близките до сърцето хора да са съгласни с дейността и изборите му, да приемат решенията му, да го подкрепят. Да го припознаят те – живи и мъртви: „по песните дано да ме познаете“ („Причастие“ – с. 42). Да са спокойни духовете

само мислеща тръстика... Слаб, неуверен, несигурен, макар да се оглежда чрез вечните неща – чрез знанието и образите, идещи от предвремето, от античната култура или от Светото Писание. Не случайно в цикъла са стихотворения, като: „Тръстикова кошница“, „Иисус в Гетсиманската градина“, „Притча за сеяча“, „Дните ни черни, дните ни бели“, „Причастие“, „Прошка... И ако Божието Слово, Светото Писание е вечно, сакрално, а „езикът“ на водата „е татуирал мисълта / със образа на тишината“ („Преселение“ – с. 22), то колко нетрайно е човешкото мислене – написано върху

мълвие...“ (с. 51). Във вид на масивен Ключ-загадка е изписано промишлението: „*Когато някой в теб отключва мрака...*“ (с. 53). А откровението-сентенция: „*От теб до теб е пътят най-далечен и често струва не един живот*“ (с. 57), очертава Каната-живот, чието тяло всеки сам запълва по пътя си – кой доколкото и с каквото може.

Третият цикъл – „Живот край пчелина“, включва 50 стихотворения. В границите на човешкия живот петдесетата година е благодатна, тя е юбилей и връщане към началото, към корените, към първопричината за всичко. А по отношение на книгата на Владимир Стоянов, знаковостта на цикъла произтича от това, че първото стихотворение в него определя заглавието и на сборника. Тоест, ако 50-те поетически текста са сърцето на книгата, то тя самата е Книга на живота на своя автор. Затова именно тук са творби, като: „Моят малък живот“, „Пясъчни синори“ – естествено продължение на метаморфозирания от автора мит за Одисей, където субект вече е не той, а неговият син (с. 71), но и „Насън и наяве“ – с равностетката на Аза-баща, че: „Зарових във тебе живота си, сине, / с любов – да покълне и в теб да остане“ (с. 73)... За да я има, да е жива връзката между „баща ми, дядо и синът ми“ („Разпознаване“ – с. 32) – три свидни образа-символи, заложили в първия поетичен цикъл и многократно обогатявани по протежение на книгата. Но и да се обобщи идеята за изтичащото време в „Ангел на прозореца“ (с. 116).

И накрая, четвъртият цикъл – „В лодката на вятъра“, с отново 50 текста, но този път – синтезно формулирани, удивителни с лаконичността си промишления.

Като цяло, образите в книгата са мислени в различни вариации, многозначни, многофункционални, свързани с пространствените измерения, но и с духовното възвисяване на човека. Живи и пластични, както и езикът, Словото, музиката, а по-нататък – митът, символите надмогват обичайните си граници, метафорично се премислят и трансформират, в някакъв смисъл – метаморфозират, за да се реализират като самостоятелно изявяващи се субекти.

Любов, вяра, опрощение и помирение със света струят от стиховете в книгата „По водата ли писах“. Размисъл за всичко – преживяно или пропуснато, но обгледано и пречупено през призмата на доброта и искреност. Пренареждане на ценностите, които всъщност са изконни и са завещани от дедите.

Това е светът на Владимир Стоянов – подвластен на противоречия и конвулсии, но въпреки това единен, хармоничен и цялостен.

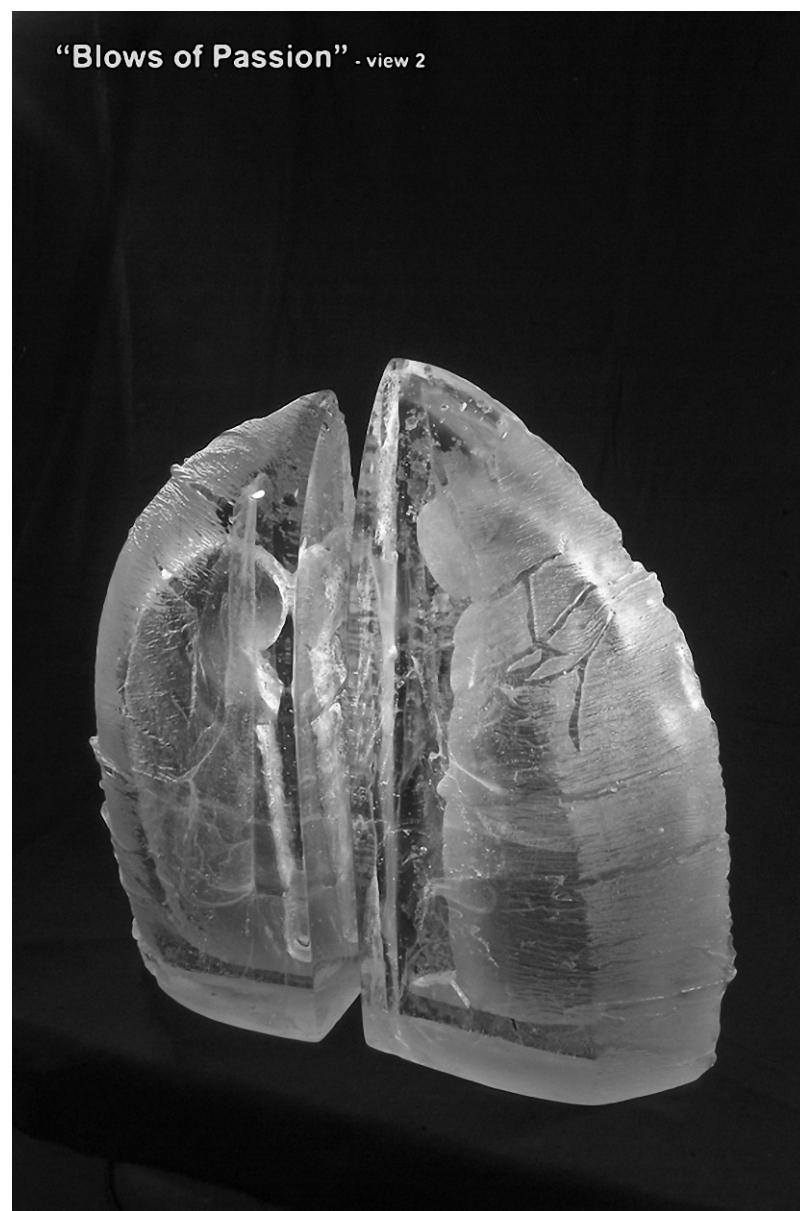
ВАНЯ КОЛЕВА

ЗА ДУМИТЕ И ТИШИНАТА

Слово при представяне на книгата „По водата ли писах“ на Владимир Стоянов

вестителя“ и „Живот край пчелина“ едновременно ориентират към всеотдайност и трудолюбие, реалистичност, но и към връзка с духовното, възвисеното. От своя страна, заглавията на втория и четвъртия цикъл са по-открито насочени към въображаемото, идеалното, чудното; те са по-тясно свързани със заглавието на цялата книга, като завоалирано – „Притчи върху пясъка“, или не толкова – „В лодката на вятъра“, визуализират вечното движение на водата, прехода към света на духовното, с акцент на писането („върху пясъка“) и написаното Слово (притчовостта). И още, ако първият и третият цикъл съдържат стихотворения от класицистичен тип, като е преактуализирана ролята на поантата, на изведеното и акцентирано обобщение, изненадващо появяващо се сред тъканта на стихотворението, то вторият и четвъртият цикъл представят образци на експерименталната поезия, на играта между Слово, Мелодика и Образ, като действени са кратките форми, с изразено провиждане-откровение и функционалност на отделния детайл.

Първият цикъл – „Усмивката на вестителя“, включва 40 стихотворения, и това не е случайно. Числото 40, като по-висше проявление на числото четири, означава цялост и пълнота. Но 40 е и послушничество, изпитание и смърт. То е проявление на Живота – с неговите криволичения и препъникамъни, с паденията и възходите. С болките и радости, със съмненията и провиденията, до които стига лирическият Аз. В този цикъл Азът си задава съдбовния въпрос: „Кой съм аз / на този свят в случайната пиеца?“ („Монолог от случайна пиеца“ – с. 35), и в опита да отговори, да се самоопредели, стига до обобщаващото – аз съм „...хляб и сол, и книга недописана“ („Рождена дата“ – с. 34). Основните въщи-

Художник Лъчезар Дочев

на предците в отвъдното. А тук, в света на живите, семейството и погледът на любимата жена да определят: „цар ли съм, или съм никой“ („Одисей“ – с. 7); в нейните очи да се познае Азът („Разпознаване“ – с. 32).

Новият Одисей – този от поезията на Владимир Стоянов, субективно мислещ и себеоценяващ, проверява идентичността си през погледа на другите, за да се самокоригира: „...заприличах на замислена тръстика“ („Резка върху рабош“ – с. 14), казва Азът, перифразирайки максимата на Блез Паскал, че човекът е

водата...

Вторият цикъл – „Притчи върху пясъка“, съдържа 12 кратки текста, чиято графика – странна и изненадваща, изразява основната идея в тях. Тук визуално-образно и словесно-смислово се допълват и преплитат, за да се разчете семантиката им, да се постигне дълбинната им същност. Така „Колко трудно / човек се завръща в началото...“ (с. 49) е нагледно представената мистична Пентограма. Пронизано човешко Сърце описва уравновесеното и мъдро: „Спокойно затвори очи. / Щом камъкът достигнеш в без-

О бикновено с баща ми нямаше какво да си кажем. И като малък, и като пораснах, двамата не намерихме общ език. Откакто се помня, той все бе недоволен от мен, все ме поучаваше нещо, а това много ме дразнеше. В отговор, аз не се обръщах към него с „Тате“, а го наричах по име. Това го огорчаваше повече, отколкото допусках тогава. Един ден, след като бяхме обядвали, без никакъв повод той заяви:

–С тия престъпни наклонности, е най-добре да станеш полицай или военен! Там професията ще те пази, а иначе! – той махна с ръка и въздъхна тъй, сякаш бях най-неблагонадеждният тип на земята. Това естествено ме ядоса, от една страна, защото не се смятах за чак толкова голям лентий и негодник, а от друга, защото по принцип винаги бях на противоположно от неговото мнение. Съветът от страна на баща ми се дължеше на двете издънки, допуснати от мен през последния месец.

Първият път сгафих, като ошамарих собственика на казиното срещу нас. Копелдакът бе не повече от година-две по-голям от мен, но вече разполагаше с казино и страховтно „Мазерати“. Всичко разбира се дължеше на крадливия си баща, депутат от предпоследното Народно събрание. Един ден, след като бях спрял пред къщи, той наду клаксона, за да си преместя мотора и да паркира той. Свалих си шлема и тръгнах към входа, а той отзад се развика:

–Ей, келеш! Я разкарай той чеп на две колела, че ще паркирам отгоре му!

Обърнах се и го изгледах. Държеше се нагло, защото разчиташе на тримата си охранители от казиното.

–Аз живея тук! – посочих към кооперацията – Затова спирам на паркинга.

В отговор „Мазератито“ изрева приглушено, приближи до мотоциклета и го събори. Изкъртиха се огледалото от дясна страна и дръжката за спирачката. Щеше да ми струва не по-малко от двестата лева, за да ги сменя. Отидох до колата и измъкнах наглеца. Той се развика, но успях да очаткам и него, и охранителя, който побърза да се намеси. Не случайно тренирах бойни изкуства от шестгодишен. Не стигнахме до съд, защото записа от видеокамерата на казиното ясно показваше кой е виновен за инцидента.

Втория път помогнах на една мацка, да си смени гумата на колата. Бедата бе, че резервната се оказа свалена от кола, спряна двадесетина метра по-надолу на улицата. Собственикът видял апашора, който му тарашел автомобила посред бял ден и се обади на полицията. Хитрецът, който вероятно бе приятел на мацката, оставил откраднатата гума и се покрил. След като момичето ме помоли да и помогна, аз размених гумите и тъкмо привърших, когато зад гърба ми изсвириха гумите на полицейската патрулка. Без много да питат, ченгетата ми щракнаха белезниците. Добре, че по-късно собственикът на окрадената кола ме оневини. И в двата гафа няхах вина, но баща ми явно смяташе друго. Изкаших се без нужда и заявих:

–Никога няма да пропадна толкова, че да стана шапкар и да изпълнявам идиотски заповеди! Аз съм свободен човек и ще запиша специалност, която е уважавана и в същото време да разполагам с достатъчно време за себе си.

Баща ми притвори очи и ехидно запита:

–Да не се каниш да ставаш учител?!

Признавам, че такава безумна идея дори не бе прелитала

край главата ми. За момента обаче щеше да свърши работа.

–Защо не? Да си даскал не е чак толкова зле!

–Ти... учител!? – плесна се баща ми по главата и се надигна. Направи три крачки напред, после три назад, защото кухнята ни бе тясна и накрая шумно въздъхна:

–Ако си решил да си проваляш бъдещето, моля! Не мога да ти попреча, разбира се. Имай предвид обаче, че цял живот няма да имаш нито пари, нито уважение както си въобразяваш. Да си учител в днешно време не е престижно. Само негодните за нищо друго стават учители. Поне за лекар да беше се насочил! Благородна, достойна професия, с

КРАСИМИР БАЧКОВ МОЯТ САМУРАЙ

която ще имаш и уважение, и пари! А ти... здрав, прав мъж...! Удави се, щом ти е толкова акъла! – той напусна кухнята, след като тръшна вратата. Аз се ухилих. Бях шокирал баща си по-бързо и ефективно, както никога досега.

Понякога в живота всичко се променя толкова неочаквано, че дори най-шурата идея може да се окаже приемлива. Няколко дни след разговора с баща ми се запознах с момиче, в което се влюбих мигновено. До момента се радвах на вниманието на няколко красавици от нашето училище, но никога не се бях влюбвал. Щом видях Деница обаче забравих за всички наоколо. Тя също като мен бе абитуриентка, но за разлика от скромната ми особа, вече бе решила къде да продължи образованието си. Представете си, щеше да става учителка. Завършваше Езикова гимназия и щеше да следва английска филология. Интересно, но не се бях

магьосал само аз от пръв поглед. И тя си падаше по мен, затова се пренесох у тях, да четем за изпитите в университета. Родителите ѝ работеха в Испания, а тя делеше семейния апартамент единствено с по-голямата си сестра. Разполагаше с месец и половина до изпитите и вече не можехме да дишаме един без друг. За да не се делим и занаят, реших да запиша „Математика“ и „Физика“ в същия университет, където кандидатстваше Деница. Не бях отличник по тия предмети, но ги разбирах и щях да издържа изпитите без проблем.

Всъщност така и стана. Без много зор от моя страна, есента вече бях редовен студент, заедно с Дени. За да получим стая в общежитието се оженихме на майтап, по-късно за да изтеглим заем си направихме дъщеря, а в края на следването се роди и синът ни. Ей така, на майтап станах и учител.

Чудна работа, след две години стаж като учител, работата дори взе да ми допада. Гледах да съм точен към учениците и те, неочаквано за самия мен, ме харесваха. Не можех да се похваля с големи успехи освен, че успявах да ги науча да си решават задачи по математика. Е, поне повечето от учениците, де. Навсякъде има по двама-трима, за които цифрите и всичко свързано с тях, са черни дупки в съзнанието им.

Така дойде денят, в който баща ми получи тромбоза и на двата крака. Беше сърдечно болен, имаше направени четири байпаса, но се държеше мъжки и никога не се оплакваше. Аз вече живеях в друг град и децата ми бяха пораснали.

Когато се случила бедата, мама се обадила на Бърза помощ и след два часа те пристигнали. Не установили нищо сериозно и си отишли, без да му помогнат. Цяла нощ баща ми търпял ужасните болки и на сутринта мама ми позвъни, много притеснена

от ситуацията. Беше на връх Колета, имаше натрупан един метър сняг, но както е редно аз веднага отидох при тях. Качих го на колата и отидохме в болницата. След направени изследвания и дълго чакане, докторът каза, че за да живее, трябва да се отрежат и двата крака на баща ми. За мое учудване той се усмихна някак облекчено и категорично отказа.

–Но ти вече имаш гангрена и тя ще обхване цялото ти тяло! Ще си отидеш с адски болки и никои не знае колко ще продължи тази агония! – опитваше се лекарят да го склони към операция.

–Няма да живея с орлите, я! – подписа документите, че се отказва от операция баща ми и аз го върнах у дома. После в продължение на две седмици се мъчи, докато една привечер Господ се смили над разкапаното му тяло и духна огънчето на живота му. Малко преди това, в пълно съзнание, макар и под морфинова упойка той ми каза:

–Виждаш ли какво става, като човек не слуша родителите си? Ако беше станал полицай или военен, щеше да ме застреляш да не се мъча, а ако бе станал лекар, щеше да ме спасиш! Сега какво? И ти си безпомощен, и аз!

Неговите майтапи бяха все едни такива недооляни.

–Не говори глупости! – упрекнах го аз.

–Да, вярно! – изпъшка той – Като си отива човек, трябва да говори само умности! Прощавай, но животът е толкова кратък и лъжовен, че не си струва дори да говорим за него. Май затова някога самураите са го носили на върха на мечи си. Знаели хората как да живеят и как да умрат! А ние не се научихме нито на едното, нито на другото! Ти поне... – не успя да продължи той. –Тате! – изтръгна се от мен, но баща ми вече не дишаше. Бях закъснял. Единственият самурай когото познавах, си бе отишъл.

ДУХЪТ МИ С ВРЕМЕТО ЛЕТИ...

Симеон Илиев на 70 години

Пъстрее пътят висок. Плащът на поета е камбанен звън за тревога – „със секира и слово \ да спасявам човека.“ Защото словото е оная подводна река, която пробива сред скалата тунел и носи животворния лек за света. Такава е мисията на поета „по съвест и природа.“ И в стиховете на този поет народът ще се вира:

*Ще търси думите им святи,
пророчества ще търси в тях.
Горко на онзи, който смята
в очите му да хвърли прах.*
(„Предчувствие“)

Поезията на Симеон Илиев не ни оставя равнодушни и само превъзможване на равнодушието ни гарантира осмислен живот. Загубите са част от битието и човек трябва да ги преодолява чрез себеотдаване, като отхвърля дръзките прояви на временното. Поетът гледа на живота като нещо, което ни прави по-добри хора. Усещането му, че пътуваме от живот към живот, от себе си

към себе си; усещането, че пътят е вътре в нас самите, че ценен е единствено човекът, който тръгва по него си цялата си опитност и мъдрост, събирани през времето, оставя на хората. В това пътуване той съзира прииждащата старост и до нея – самотата. Как, в каква посока ще го променят те, когато творецът в него копнее да променя нещата? С безпределна искреност, с добротата на сърцето си, той изплаква: “Не си отивай, ти, не си \ гореща възраст на живота.” На жалкото и недостойно съществуване, независимо от цената, се противопоставя виталното, достойното, възвишеното – силата на Духа!

*Трябва някой
да излезе навън, да повика*

Да изплаче пред него

Да размахва ръка на живота

и му каже, че не е победен.

Удивително е умението на по-

ета чрез образите да внася взаимност, да внася възлнение и близост с читателя. Да извика онова не принудено, поетично общуване на човек с човека, при което душите на хората се срещат и те могат да разберат по-добре себе си. Поетичният образ върши своите чудеса – да олицетворява, да одухотворява – вятърът задъхано да стене, самотата да се крие, а духът с времето да лети... Естетическо въздействие е постигнато и с метафоричните изрази: “Но времето не си поплува \ на едро ни продава и купува.” (“Преди и след това”) “В тази врява слънцето пробива \ и дъга дъжда за миг изпива.” (“Циганско лято”) “Бавно чезне сред път песента, натежала от рани.” (“Грижи”)

Стиховете се отличават с богата сетивност. Тя идва от “огненото лято”, когато “вятърът подклажда небесния огън” (“Нощен пейзаж”) и “мирис свеж из въздуха се носи” (“Циганско лято”). Усеща се в изблика: “Бяла приказка – тиха тъга – се е вкопчила в

сърцето ми” (“Настроение”) Зрелостта и мъдростта на чувствата импонира на възприятията ни и въздействат с възлнение си. Това е знак за високото художествено майсторство на поета.

Поезията на Симеон Илиев е едно откровение. В стиховете ѝ се оглежда нашият многолик съвременен свят. Тази поезия излъчва вътрешното движение на мисълта, на чувството, на красотата и носи своето внушение: Човекът е път. Той пътува вътре в себе си, вглеждайки се във вчерашното, днешното и в утрешното време, като ги преосмисля творчески. Това е нравственото послание на твореца.

Големият наш поет Иван Радоев навремето писа: Поезията не се обяснява, тя се чете – поема се или не се поема. Симеон е вложил душата си в стиховете, а те открехват сърцата ни и се сливат с нашите чувства и преживявания. Мисля, че му подхожда девиза на Булат Окуджава:

*Има ме - творя, жив съм -
искам да ме чуят!
Защото писателският вик е
вик към човечеството!*

От стр. 1

лъжа“. Гнетят го разединението и враждите „на един народ пиян“ в момент, когато трябва да е единен. А душата жадува за човешко съпричастие, защото поетът е подвластен на доброто, на това, което се води от любовта, което води до съгласие, до единение и той е пределно ясен: „сърцето ми от злоба не разбира – подвластно е на обич и на звук ...“ („Предателите нека друг ги съди“)

Социалната чувствителност на Симеон Илиев е намерила израз в болката от предателството, в несправедливостите на живота, които често ни поднася грубата действителност, а бездуховното време “не си поплува...на едро ни продава и купува” (“Преди и след това”) И никой не е пощаден от това, което става под слънцето. Въпреки всички разочарования, поетът вярва в добрите сили, заложени в човека, във волята му да еволюира и недвусмислено заявява:

*И късах ризи, кръв по пътя плуох,
години думичка добра не чуох,
догдето сам не стъпих на земята
и сложих кръст на злото и вината...*
(„Преди и след това“).

СТАНКА ИВАНОВА

ВЪЗДИШКА ПО ЛЯТОТО

Тръгваш си, Лято, а на мен ми е криво!
Как така свърши? Защо, не разбрах?
Внезапно потегляш, не ти отива...
Не искам есен, от студ ме е страх.
Кой те е гонил? Много си бързало.
Тук си забравило поне сто неща.
Надявам се в свила да си завързало
лък от цигулка, от мравка следа,
пухче на птиче на юг отлетяло,
шарено цвете, стрък млада трева,
скочило ниско едно облаче бяло
и в тънка торбичка крилце от пчела.
Шум от морето пленен в раковинка,
седефена мидичка под босо краче,
залез къпинов, самотна калинка
и лунен прибой да ми ги донесе.
В септември съм вече с ухания в мрака,
звездите разжарени, на въглени огън
и няма кой друг като мен да те чака
знам, че ме чу, но не ти казвам сбогом.
Отронвам въздишка тъй чуто-нечуто
пак ще се срещнем по здраво по живо,
преглъщам сълзите и горчиво те питам:
Защо бързо свършва всичко красиво?

ЛЕТЕН ДЕН

Усмехнат е и днешния ми ден,
пъстрее с богородички в средата,
следобедът събира златен тен,
до пет врабчета шум до небесата.
Над мене с листи орехът трепти
и вятърът на клонка се люлее,
по мислите ми нищо не боли...
И как, кажи, на глас да не запееш?!
Под шарената сянка на лоза
излъкатуши цветна пеперуда,
стаена между звук и светлина
по-лека съм и от парченце слюда.
Небе в пастели, облаците близко –
свят като във рисунка оцветен...
Какво ли още мога да поискам,
когато този ден е свършен!

НАМЕРИ МЕ

Ти внезапно си тръгна от белите дни,
дано в другите черен гарван не пее
и когато тук роним за тебе сълзи
светъл дъжд там при теб да се лее.

И след топлия дъжд набери ми цветя,
сложи ги във синята ваза небесна,
погали ме, погали ме, ще усетя това
под звуци на арфа и ангелски песни.
Ще се вгледам нагоре, а ти само за миг
намери ме, намери на земята голяма
и летейки към теб дано моят вик
се превърне във песен за двама!

НЯКОГА, ПРЕДИ

Беше хубаво, когато се обичахме
всички хоризонти бяха близо –
аз бях в твоята любима рокля,
ти пък в моята любима риза.
После хоризонта се изниза,
роклята къде ли е... не знам,
но обличам синята ти риза –
миг поне да те усетя там.
В джобчето встрани, отляво,
слагам в сълзи своето писмо,
и поглеждам в слънцето, направо...
Как да го изпратя? По кого?
В сън, когато ми се появиш
прочети набързо листа бял
и сгъни го... както знаеш ти...
Аз ще знам, че всичко си разбрал!

ИВАН СОКОЛОВ

ПЕТРОВДЕН НЯКОГА

Сред олелията съборна
с клечка между зъбите
щъка местния хитрец в пристъп
на енергия

Над издъхващия дизел
люлките кръжат разсеяно
все по-малък е кръгът
все по-бавно е въртенето

И монети все удавени
върща кисел сиропчията
вместо папагал врабец кълве
на сираците късмета

а момата от стрелбището
стои отпред издула пазвата
млясват лакомо очите ни
и се стягат рамената

И момата в пръстен стягаме
ний ергенчета пъпчасали
няма и да мигнем даже
щом натиснем спусъка...

На песнопоеца замижал само
не купуват песнопойките
вече песните изпяти са
казани са вече думите.

*Момиче, спри!
Момиче хубаво, върни се!
Атанас Далчев*

Мъжът на близката маса
особени белези има –
обеца на ухото
на китката гривна
и в упор насочен
показалец дебел

Сякаш приковано
момичето слуша
а очите му бягат
но бързо и с укор
назад ги завръща мъжът

Бягай момиче
този песни не знае
не танцува този човек
От пусто в празно
лукаво преливал
сега от страха ти
сила набира
както змията
от летния пек.

На столче приседнал
кръстосал крачета
мъничък страх...
Всъщност
от нас неразделен
стар душевадец
кинжално уверен
иглено остър
тайно ни стрелка
с мътни очета
и с нокътче дълго
на малкото пръстче
мустаче почесва
над заешка устна.

ВЕСЕЛИН МАРИНОВ

Настъпва миг – във теб избухва пламък.
И музата ти пак те посещава.
Надяваш се, че свърши твойта драма.
А всъщност глътка въздух ти се дава.
И ден след ден все повече разбираш,
че плахата надеждица умира.
Отсрочка е било това – накрая –
на лейди Смърт играта най-нечестна –
че она миг последен е незнаен,
но пак ще дойде – кървав лъч ще блесне
и на Клотò конеца ще отреже.
Дали това е изход неизбежен?

Така минава времето без край.
Това е моят ад. И моят рай...

ТЯ

Мъжествена жена... Не иска стъхове,
в които болка някаква проплаква.
Красива е. Но е и доста сприхава.
Всеобщо преклонение очаква.

Разбрах, че също носи болка скрита.
(Това е истинската поетеса...)
Отправила е поглед към звездите.
Те осветяват всяка нейна песен.

Поиска ли – да бъде нежна може.
Тъй, както никоя на този свят.
Ала когато нещо я тревожи,
животът се превръща в светъл ад.

Пред нея трябва да се коленичи.
Защото тя е истинска богиня –
жена, която пламенно обича.
Без любовта ѝ всичко е пустиня –

мираж безплоден, нажежени пясъци,
които хвърлят плашещи отблясъци...

МАЛКА ПЕСЕН

Сребърни камбани в мен звънят.
Нищо не напомня есента.
А все виждам жълтите листа,
паднали на краткия ми път.

Художник Лъчезар Дочев

ВАЛЕРИ СТАНКОВ

*Из стихосбирката „Аутопсия на
зимните миражи”,
Изд. „Книгата”, Варна, 2011 г.*

АГРЕГАТНО СЪСТОЯНИЕ
НА САМОТАТА

Водата ми горчи. Люти тютюнът.
И винцето ми все лъжи мълви.
Заспивам непогален. Нецелунат.
И не сънувам птици и тревн.

А изгревът пристига жълт и морав
като болник, увит с три ката шал.
Живее ли? Не знам. Сред живи хора
навярно нито жив съм, ни умрял.

КРАЙНА ГАРА ВАРНА

Дъхти на лед. Дъхти на студ. На Ад.
Усещам, че започва да ме втриса.
Премина влакът – сякаш на парад.
И отгърмя проклетата мотриса.

Да скърцам – здрав не ми остана зъб.
Цял век тропосвам крайната си гара.
На вятъра обърнал тежък гръб,
горчивия си фас ще разжигаря.

Ще гледам как джебчийката краде,
ръкава си наметнала с жилетка.
И на снега – то другаде къде? –
ще пиша името си със подметка.

От мене лудият е по-щастлив –
за крясъка си див намира въздух.
А аз съм заорал локомотив –
във прясната край буферите зъзна.

Без теб ще пукна някой ден от студ –
В Сахара. В Атакама. В Калахари.
Или на гара Варна – тих приют
с ченгета – предreshени санитарии.

ПРОЩАЛНО

Страх ме е, мила, че никога вече
няма над мене да греине звезда.
Моето време отдавна изтече –
рибка през бързей с несвясна вода.

Стигнах те първи и тръгнах последен.
Друго от Бога какво ли да ща?
Като умра някой ден, да те гледам
нейде от синята вис над света.

МОМИЧЕТО ОТ МОЯ
СЕТЕН ХЪЛМ

Ще те изгубя някой ден.
Наистина ще те изгубя –
авлига над полята с лен,
светулка в паднала коруба,
сърна в безименна гора
и треволяче по потока,
изгубя ли те, ще умра –
пешак без път и без посоко.
Бъди ми сън, бъди ми сняг
по тихите елхови клони,
глухарче в шеметния бяг
на вятър, който листи рони,
бъди ми цвете из тревн
с безсмъртни имена на хълма.
Към теб душата ми върви
и проста радост в мен покълва –
когато и над мен смрачи
и свършат дните ми броени,
да чезна в твоите очи –
две непостигнати вселени.